

Brno 29. listopadu 2024

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c., v.r.
předseda OR OO a CNP
Kladno

Oponentský posudek na disertační práci

jméno a příjmení studentky: **Ing. Mgr. Marie Klečková**

doktorský studijní program: Ochrana obyvatelstva, obor Civilní nouzová připravenost

název disertační práce: **Dobrovolnictví pro nemocnice při řešení mimořádných událostí**

školitel: prof. Dr. rer. nat. Friedo Zölzer, DSc.

školitel-specialista: MUDr. Jan Bříza, CSc., MBA

Na základě jmenovacího dekretu děkana ČVUT FBMI a dopisu předsedy Oborové rady programu OO a CNP pana prof. MUDr. Leoše Navrátila, CSc., MBA, dr.h.c. ze dne 11. listopadu 2024 jsem vypracovala posudek na disertační práci paní Ing. Mgr. Marie Klečkové. Posudek je zpracován na základě stanovených kritérií:

1. Aktuálnost tématu disertační práce

Otázka dobrovolnictví je významným tématem nejen na národní, ale i mezinárodní úrovni. Dobrovolnická činnost narůstá na významu nejen při řešení krizových situací, ale i při běžném provozu zdravotnického zařízení. Vyplyvá to z nedostatku zdravotnického i nezdravotnického personálu v nemocnicích. Nutnost stanovení postupů práce s dobrovolníky a jejich výběru pro potřeby nemocnic je velice potřebné, neboť pouze tak lze zajistit přínos, hospodárnost a účelnost dobrovolnické činnosti pro nemocnice. Práce se věnuje pouze nemocnicím v Jihočeském kraji, což s ohledem na počet nemocnic je velice omezený výzkumný vzorek.

2. Splnění cílů disertační práce

Cíl disertační práce a výzkumné otázky jsou staveny v kapitole 2. Návrh metodiky je popsán v podkapitole 5.2. Upozornila bych na drobný rozpor mezi cílem stanoveným v kapitole 2 „*Návrh metodiky dobrovolnického procesu v nemocnicích Jihočeského kraje při řešení mimořádných událostí*“ a v podkapitole 5.1 „*Metodika plánování procesu dobrovolnictví při zajišťování krizové připravenosti nemocnice*“.

S ohledem, že se jedná o kapitolu 5 nazvanou Výsledky, studentka měla více prezentovat svoje dílo a podmínky výběru měly být uvedeny v kapitole 3 Současný stav nebo kapitole analýza. V podkapitole 5.2 jsou využívány poznatky z jiných výzkumů a není patrné, co se promítne do vlastní metodiky, která je součástí až přílohy 2 disertační práce. Analytická část zdůvodňující význam jednotlivých položek metodiky je na adekvátní úrovni disertační práce a vytváří další zdůvodnění, proč je nutné metodiku vytvořit a jak při její tvorbě postupovat. Cíl 1 disertační

práce byl naplněn. Pouze škoda, že nebyla metodika prakticky aplikována ve vybrané nemocnici. To nebylo součástí cíle práce. Cíl 1 odpovídá teoretickému přínosu disertační práce.

Cíl 2 Návrh normativního modelu výběru dobrovolníků (podkapitola 5.2) byl založen na použití metody vícekritériálního hodnocení variant. Byla stanovena zdůvodněná objektivní kritéria výběru dobrovolníků a bylo stanoveno, který z dobrovolníků je nejvhodnější pro příslušnou činnost. Tento druhý cíl aplikuje metody vícekritériálního hodnocení do oblasti, kde doposud není využíván. Druhý cíl je možné označit za praktický přínos práce a byl taktéž naplněn.

3. Metody a postupy řešení

Metody použité v disertační práci jsou popsány v kapitole 4 a byly vhodně zvoleny pro naplnění cílů disertační práce. Oceňuji velice detailně popsany postup metody Delphi. Studentka správně popisuje kritéria výběru expertních členů. Ovšem nejsem si jistá, zdali byly osloveny kompetentní osoby pro dané téma. Zároveň počet oslovených osob je malý, i když jsem si vědoma, že v Jihočeském kraji je pouze 8 nemocnic a studentka měla 6 respondentů. Možná by bylo vhodné v jedné nemocnici i oslovit více osob, aby se odstranil subjektivní názor jednoho respondenta, který nemusí plně pokrývat názory/postoje daného zařízení.

Studentka uvádí, že v rámci Delphi metody používala dotazník. Toto je metodologického hlediska špatně a nenaplnuje obecný účel a postup Delphi metody. Jakým způsobem studentka v práci prezentuje výsledky nasvědčuje, že pokládané otázky bere jako výsledek dotazníkového šetření. Žádám studentku, aby se k tomuto rozporu vyjádřila při obhajobě disertační práce.

Použití metod vícekritériálního hodnocení jako nástroje výběru nejvhodnější dobrovolníků je optimální a umožňuje objektivní výběr na základě stanovených kritérií. Při použití metody mi nebylo jasné a ani z textu nevyplynulo, proč v tabulce 24 Matice párových srovnání jsou zahrnuta pouze 3 kritéria.

4. Výsledky disertační práce a konkrétní přínosy disertanta

Disertační práce poskytuje ucelený pohled na dobrovolnictví a vytváří tlak na nemocnice pro vyšší odborné zapojení personálu (zejména koordinátora) a materiálu pro potřeby dobrovolnictví. Výsledky šetření u nemocnic prokázaly různou úroveň připravenosti na činnost dobrovolníků a nutnost jejího detailnějšího zakotvení v předpisech/postupech nemocnic.

Přínos disertační práce je uveden v závěru práce. Zasloužil by si detailnější rozbor a vyhodnocení, ale podstata je vyjádřena. Teoretický přínos práce je v návrhu metodiky dobrovolnického procesu a stanovení minimálních kritérií pro dobrovolníky. Praktický přínos je v otestování kritérií výběru dobrovolníků na praktickém příkladu. Aplikace navržené metodiky přispěje ke zvýšení krizové připravenosti nemocnic a jejich schopnosti reakce na mimořádné události vyžadující zvýšené personální nároky na péči o pacienty.

5. Význam pro praxi a rozvoj studijního programu Ochrana obyvatelstva

Přínos pro rozvoj studijního programu Ochrana obyvatelstva je v oblasti rozvoje připravenosti na mimořádné události a krizové situace, kdy činnost dobrovolníků přispěje k ochraně životů a zdraví, zároveň také roste míra zapojení veřejných či soukromých subjektů (nemocnic) do úkolů ochrany obyvatelstva a krizové připravenosti, která je stále podceňovaným tématem. Významný přínos pro nemocnice shledávám v definování požadavků na způsob práce s dobrovolníky z pohledu nemocnic.

6. Formální úprava disertační práce a její jazyková úroveň

Formální úprava disertační práce je na standardní úrovni s obvyklým členěním textu disertační práce. Struktura práce logicky rozvíjí řešené téma. V disertační práci se vyskytuje minimum formálních a jazykových chyb. Na několika místech se stalo, že větou, kterou končil odstavec, začíná další odstavec. To žádným způsobem nesnižuje kvalitu práce.

Studentka v textu používala harvardský systém. Při zpracování seznamu literatury se dopustila dvou chyb, které jsou v rozporu s harvardským systémem (uvedení čísel u jednotlivých zdrojů v seznamu literatury, neuvedení roku za jménem a příjmením autora). Seznam literatury obsahuje adekvátní počet zahraničních a národních zdrojů.

7. Připomínky a závěrečné zhodnocení disertační práce.

S definovaným cílem disertační práce se váží i výzkumné otázky. Disertační práce si stanovila pouze jednu popisnou výzkumnou otázku, která se spíše váže k současnému stavu problematiky. Pro disertační práci uvedeného typu bych volila spíše jiný typ výzkumných otázek (relační nebo komparativní, popř. kauzální).

Kapitola 3 sloužila jako východisko pro řešení práce. Podle mého názoru nebylo dostatečně zdůvodněno, proč oblast zdravotnictví vyžaduje řešení z pohledu dobrovolnictví. Historie zapojení do dobrovolnické činnosti v nemocnicích byla primárně ze zahraničních zdrojů, pouze drobná zmínka o pandemii covid-19 z pohledu českého zdravotnictví. V současném stavu nebyla také řešena otázka významu dobrovolnictví ve světových závazcích, např. Sendai rámce pro snižování rizik katastrof.

V navržené metodice postrádám zohlednění fáze plánování, tj. kolik dobrovolníků bude nemocnice potřebovat, při jakých činnostech dobrovolníky využije a pro jaké aktivované hrozby je bude nemocnice potřebovat. To zásadním způsobem totiž ovlivňuje všechny následující plánované fáze. Připomínka ověření aplikovatelnosti a potenciální úprava je uvedena v bodě 2 posudku.

Výsledky Delphi studie v podkapitole 5.1 s ohledem, že se jedná o kapitolu diskuze, by zasloužily detailnější zjištění příčin nedostatků nebo ověření uvedených informací či kvality zpracované dokumentace nemocnic. Jednalo se zejména o obecnou rovinu vyhodnocení. Při stanovování vhodných činností pro dobrovolnickou činnost se domnívám, že je zde určitá podobnost v položkách 1.3 Distribuce v rámci nemocnice (1 Podpora logistiky a zásobování) a položkou 6.2 Transport materiálu v rámci nemocnice (6. Pomoc při dopravě a logistice). Na str. 67 se hovoří o rizicích dobrovolnictví, ale práce neuvádí jejich přehled.

Jak jsem již uvedla, podkapitola 5.2 byla zejména popisem postupů zahraničí a národní literatury k realizaci jednotlivých kroků dobrovolnické činnosti, což je základem pro vlastní návrh. Postrádala jsem učinění závěrů, jak tyto výsledky pojmout následně do tvorby metodiky (např. str. 89–91 Dobrovolnictví ve zdravotnictví a sociálních službách). Ve vlastní příloze 2 bych detailněji popsala, co má být obsahem jednotlivých kroků, aby příslušný koordinátor věděl, jak má pracovat.

Oponent neměl k dispozici výstupy publikační činnosti studentky.

Otázky oponentky

Jakou metodu byste využila k identifikaci cílových skupin pro nábor dobrovolníků?

Proč nebyli do Delphi metody více zapojeni pracovníci krizového řízení nemocnic nebo vedení nemocnic, kteří mají rozhodovací pravomoc?

Závěr

Disertační práce splňuje podmínky uvedené v § 47 odstavce 4 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Studentka prokázala způsobilost k samostatné vědecké práci a práci doporučuji k obhajobě.

V Brně, 29. 11. 2024

doc. Ing. Alena Oulehlová, Ph.D.